

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

ΘΗΤΗΣ

1. Οι Αθηναίοι της Κλασικής περιόδου αντιλαμβάνονταν την πόλιν κυρίως ως το σύνολο των πολιτών της και όχι ως γεωγραφική έκταση. Χαρακτηριζόταν κατά κανόνα με τους όρους *άστυ*, όταν επρόκειτο για την Αθήνα, και *χώρα*, όταν επρόκειτο για το υπόλοιπο της Αττικής.
2. Στην αθηναϊκή οικονομία του 5ου και 4ου αιώνα π.Χ. οι παραδοσιακές και ασφαλείς πηγές εισοδήματος εξακολουθούν να είναι η εκμετάλλευση της εγγείου ιδιοκτησίας και η γεωργία. Στην Αττική η γεωργία ήταν πρωταρχικής σημασίας, παρόλο που τονίζεται συνήθως ο ρόλος του εμπορίου και των εργαστηρίων.
3. Στην Αθήνα οι θήτες και οι ξένοι, εφόσον δεν επιστρατεύονταν ως κωπηλάτες στον στόλο, ακολουθούσαν τη φάλαγγα ως ασύντακτοι ψιλοί (ελαφρά οπλισμένοι), και τούτο μόνο σε κοντινές εκστρατείες. Σε μεγάλο βαθμό, ήταν αυτοί που σκορπισμένοι στους αγρούς ανελάμβαναν το έργο της λεηλασίας, καμιά φορά για ίδιο όφελος, και της καταστροφής της σοδειάς, κάτω από την προστασία της φάλαγγας που προχωρούσε συντεταγμένη, ή του ιππικού (Γ. Σταινχάουερ, *Ο Πόλεμος στην Αρχαία Ελλάδα*, Αθήνα 2000, σ. 108). Πρβλ. σ. 290: Τον 5ο αιώνα οι θήτες δεν υποχρεώνονταν σε στράτευση. Το μοναδικό αναφερόμενο τακτικό σώμα θητών είναι αυτό των τοξοτών στο πεζικό και στον στόλο (πάνω από 700 στα Μηδικά, 1.300 αργότερα). Οι υπόλοιποι από τους θήτες υπηρετούσαν με μισθό ως κωπηλάτες ή ναύτες στον στόλο.
4. «Τριακόσια πλοία θ' αρματώνετε αμέσως πι και φι, θα γέμιζε η πόλη στρατιωτών φωνές και βήματα, και θα φωνάζατε για τριηράρχους και για μισθοδοσίες, να χρυσωθούν της Παλλάδας τα αγάλματα, και θα βογκούσαν στις Στοές τα πηγαδάκια, το σάρι θα ζυγιάζονταν, ασκιά θα αγοράζατε και στάμνες και σκαρμούς και σκόρδα και ελιές, σαρδέλες και κρεμμύδια, και αυλητρίδες θα μαζεύατε και στέφανα και θα φουσκάλιαζαν τα χέρια σας, στους ταρσανάδες θα πελέκαγαν κουπιά, θα μπήγονταν καβίδες στους σκαρμούς και φλογέρες θ' αντηκούσαν και νταούλια και σφυρίγματα» (Αριστοφάνους, *Αχαρνές*, 544-554, μτφρ. Κ. Τοπούζης, Αθήνα 1997).
5. «Οι θήτες δεν έχουν γη ή δεν παράγουν παρά το ελάχιστο ποσό των 200 μεδίωνων ή μετρητών (104 ή 78 εκατόλιτρα). Οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των θητών είναι καθορισμένα ανάλογα με το εισόδημά τους (τίμημα). Οι θήτες, από μόνο το γεγονός ότι είναι πολίτες, μπορούν να λάβουν μέρος στην εκκλησία του Δήμου και στα δικαστήρια. Στρατεύονται όμως μόνο ως κωπηλάτες και δεν μπορούν να πάρουν αξιώματα» (G. Glotz, *Η Ελληνική «Πόλις»*, μτφρ. Α. Σακελλαρίου, Αθήνα 1994, σ. 132).
6. Ο Ξενοφών ξεχωρίζει τον ιδιοκτήτη που καλλιεργεί το κτήμα του με τα ίδια του τα χέρια (αυτουργός) –και συνήθως τον βοηθούν μερικοί δούλοι του– από εκείνον που μονάχα επιβλέπει τις αγροτικές εργασίες στα χωράφια του. Υπάρχει και ένα τρίτο είδος ιδιοκτήτη γης: είναι αυτός που ζει συνεχώς στην πόλη και εμπιστεύεται τα κτήματά του σε έναν διαχειριστή. Ο διαχειριστής αυτός φροντίζει να του έρχονται τα προϊόντα της γης σε είδος ή το αντίτιμό τους σε διάφορα είδη. Στη χειρότερη κοινωνική θέση ήταν ο αγροτικός εργάτης, ο θήτης, δηλαδή ο ακτήμονας που η φτώχεια τον ανάγκαζε να μισθώνει την εργασία των χειρών του.